

nya krav på vårdandet av närmiljön. Hyresgästernas eget engagemang tillsammans med bolagens maktlöshet inför segregering, otrygghet och hårt slitage har under 1990-talet lett till flera lyckade försök med självförvaltning. Man har gått från en syn på hyresgäster som anonym passiv massa till aktivt deltagande individer.

Bokens generella beskrivning av utvecklingen, med en bred samhällskontext som självklar ingrediens, varvas även med konkreta exempel från bostadsföretag i olika svenska städer. Inslagen ändrar fokus från det allmängiltiga till det enskilda och kan säkert upplevas som ett sätt att konkretisera och därmed öka förståelsen. För mig är dock exemplen, som bidrar till en viss långgrandighet, snarare en påminnelse om att boken är tillkommen på uppdrag av de 303 företag som utgör SABO:s medlemmar. Bortsett från denna invändning anser jag att författaren lyckats med konststycket att uppfylla uppdragsgivarens önskemål utan att tappa sitt eget vetenskapligt kritiska förhållningssätt. Resultatet av Klas Rambergs modesta ambition att skissera SABO:s 50-åriga historia blir som helhet en välbehörlig och klagörande genomgång av de ekonomiska, politiska och samhällseliga villkor som utgör förklaringen till 1900-talets bostadsutveckling. Ytterligare en pusselbit av vår historia har fallit på plats.

Anna Ingemark, Malmö

Västerbotten 2000:4. Åtta texter om Sune Jonsson. Ola Kellgren (red.). 64 s., ill. ISSN 0346-4938.

1969 växlade Västerbottens läns hembygdsförenings årsbok *Västerbotten* över till kvartalsutgivning. De fyra därefter årligen utkommande numren ägnas alltid ett visst tema, spännande över hela det kulturhistoriska registret. Efter att ha varit till bredden informativa men en smula rörigt formgivna under några decennier, har de numera fått en lugnare och vackrare layout. Till den genomgående höga klassen har ett rikt fotomaterial alltid starkt bidragit. Ofta under åren har Sune Jonsson, museets egen fotograf och fältetnolog under många decennier, svarat för särdeles uttrycksfulla bilder. Det sista numret år 2000 ägnas just åt honom och hans livsgärning, och det är tillägnat Jonsson till hans sjuttioårsdag.

Det är ett intressant och innehållsrikt nummer. Åtta skribenter närmar sig ämnet från skiftande håll. Så skriver t.ex. fotografen Rune Jonsson om sin kollega Sunes utveckling som fotograf, Folke Isaksson om hans

fotoreportage från frikyrkomiljöerna i Västerbotten, Per-Uno Ågren om hans många år som inventerare och folklivsskildrare vid museet i Umeå. Kjell Engman Lundberg ger en intressant översikt av de svenska fotodokumentära bildverk från 1950-talet, som kom att betyda mycket för Sune Jonssons inriktning som fotograf, de sociala fotoböcker som Ivar Lo-Johansson skrev i nära samarbete med framstående fotografer, främst kanske *Statarna i bild* (med Gunnar Lundh) och *Ålderdom* (med Sven Järlås).

Sune Jonsson föddes 1930 i Nyåker, Västerbotten. Han kom med familjen till Stockholm redan på 1940-talet och utbildades som fotograf och akademiker i Stockholm och Uppsala. Men redan på 1950-talet började han återvända till sin barndoms Västerbotten, först som fotograf och författare, från 1960-talet även som museiman. De åtta artiklarna ger sammantaget en utomordentligt nyanserad bild av hans verksamhet och produktion. Respekt och beundran präglar alla bidragen. Reservationer finns egentligen bara hos Folke Isaksson, som har invändningar mot några av fotoböckerna.

Verkförteckningen övertygar läsaren om Jonssons mångsidighet. Det är just kombinationen av färdigheter som gör honom unik i den svenska museivärlden och i den kulturhistoriska forskningen. En etnologisk utbildning, en egen förankring i Västerbottens landsbygd, ett ömsint förhållande till dess människor, inte minst till dem som tiden tycks ha löpt förbi, småbrukarna, kronotorparna, fjällbyarnas och frikyrkosamfundens folk, en förmåga att skildra detta både i nyanserade texter och inklämmande bilder, i fotodokumentära verk, i romaner och i filmer, genom allt detta har Jonsson skaffat sig en alledeles egen position bland dem som skildrat Sverige under den andra hälften av 1900-talet.

Även denna lilla skrift ger representativa prov på Sune Jonssons fotokonst. Hans strama och ödesmättade porträtt av gamla småbrukare i Västerbottens inland från tidigt 1960-tal är kända och ofta visade liksom hans bilder från frikyrkliga hem, för en utomstående betraktare ibland nästan kusliga i sin instängda och allvarsamma trovissitet. Mer okända är kanske hans många enkla vardagsbilder med poetisk lyster, på vilka flera prov ges här: glassätande äldre damer i Kungsträdgården på 1950-talet, en ung folkskollärare och hans son i Ånåset 1961 eller den nästan gripande bilden av morgonbönen i skolan på Holmön 1956. Sune Jonssons dokumentation av Västerbotten kommer med tiden att bli ett värdigt ämne för en etnologisk doktorsavhandling.

Mats Hellspong, Stockholm